

22-11-2019

Reacties op artikel over natuurgebieden

Friso de Zeeuw, emeritus hoogleraar gebiedsontwikkeling TU delft

Dank voor de vele reacties op mijn opiniestuk in Volkskrant over de herschikking van natuurgebieden (22-11-2019). Deze keer wil ik bij wijze van uitzondering reageren op de commentaren.

Twee opmerkingen vooraf. Sommigen vallen over de kop van het artikel: 'Herschikking van de natuur kan onze redding zijn'. Terecht. Maar zoals wij allen weten, maakt de auteur de krantenkop niet; dat geldt ook hier. Deze stelling komt dan ook niet in het artikel zelf voor. Mijn suggestie voor de kop was: 'Schrappen lukt alleen met mega-natuurimpuls'. Dat klinkt al heel anders. En dat geeft ook de strekking van het stuk goed weer.

Tweede opmerking. Ik ben gewend om in kritische commentaren aangeduid te worden met bouwlobbyist en aanverwante artikelen. Dat interesseert me niks, ook omdat ikzelf niet terugschrik voor stevige kwalificaties, maar dan in columns die zich daarvoor specifiek lenen. Meestal duidt het inkleuren van de persoon van de auteur op inhoudelijke argumentatie-armoede. Dat ik zelf bijvoorbeeld actief ben bij het Noord Hollands Landschap ga ik niet in elk artikel benoemen; dan blijf je aan de gang.

Nu de kern van de zaak. Mijn stellingname in het artikel is de volgende. Van de 140 stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden zijn er wellicht enkele voor opheffing of voor verlaging van het beschermingsniveau in aanmerking komen. Dan moeten er objectieve, aantoonbare omstandigheden zijn die het bereiken van de 'gunstige staat van instandhouding' volstrekt onhaalbaar maken. De lat ligt zeer hoog bij de Europese Commissie en daar niet alleen.

Als zo'n voordracht al kans maakt, dan zal Europa een ruimschootse compensatie eisen. Ter invulling van de compensatie lanceerde in mijn plan om de natuur-component in een aantal regionale groene gebieden rond de stedelijke agglomeraties te versterken. Dat deze gebieden een forse boost kunnen geven. Dat noem ik van de nood een deugd maken.

Het maakt de gebieden - waarin ook veel NNN- terreinen liggen - aantrekkelijker voor mensen die dicht bij hun woonplaats van de natuur en landschap willen genieten. De afwisseling van stad en land op vrij korte afstand: dat is juist en kwaliteit van het Nederlandse verstedelijkingspatroon en ruimtelijke ordening.

Die groene ruimte is niet onbedreigd; kwaliteit en samenhang staan onder de druk: ongerichte verstedelijking, wegwijnende veenweide, intensieve landbouw, doorsnijding met infrastructuur, om een paar factoren te noemen. Naarmate je het groene gebied beter inricht, verbindingen aanlegt, meer (natuur-)kwaliteit geeft, toegankelijk maakt voor wandelaars en fietsers en het eigendom in handen geeft van terrein-beherende organisaties, keer je deze negatieve ontwikkelingen. Dat is het idee.

Natuur is in Nederland een vorm van tuinieren. Het geeft geen zin om dat te ontkennen, maar dat maakt dat tuinieren niet minder noodzakelijk. Ik erken ten volle de intrinsieke betekenis van de natuur; het hoeft niet altijd van economische betekenis te zijn, omdat het bijvoorbeeld het vestigingsklimaat zou bevorderen. Maar wij kiezen in vergaande mate zelf onze eigen natuur. Soms zijn er plannen om het natuurtype te veranderen. Bijvoorbeeld door te ontbossen (levert heftige maatschappelijke discussies op) of om veenweide om te zetten naar moeras (idem). Nu valt het mij op dat sommigen de stikstofcrisis aangrijpen om ‘de natuur’ volgens de Natura 2000-normering een volstrekt absolute betekenis toe te kennen. Elk aanzet tot discussie hierover veroorzaakt rode vlekken en de bijbehorende twitterberichten. Dat lijkt een vorm van eco-fundamentalisme die doorslaat. Om misverstand te voorkomen: ik vind dat stikstofdeposities fors omlaag moet, ook al mag ik graag bramen plukken.

Tot slot een ander, daarmee verwant punt: de noodzaak voor het draagvlak voor natuur bij brede groepen van bevolking. Dat houdt niet over. Het is kenmerkend dat staatssecretaris Henk Bleker in 2010-2012 zijn slopersbeleid zonder maatschappelijke weerstand van betekenis heeft kunnen uitvoeren. Ook daarom is herkenbare, toegankelijke natuur in aantrekkelijke landschappen, dicht bij bevolkingsconcentraties zo essentieel. Ook zal het niet altijd de topnatuur voor fijnproevers zijn.